

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/316169904>

BENEİŞ MODELİ İLE KAZANÇ MANİPÜLASYONUNUN TESPİT EDİLMESİ: BİST ŞİRKETLERİ ÜZERİNE AMPİRİK BİR UYGULAMA

Article · January 2016

CITATIONS

9

READS

1,094

3 authors:

Suat Kara

Balıkesir University

34 PUBLICATIONS 189 CITATIONS

SEE PROFILE

Şakir Sakarya

Balıkesir University

97 PUBLICATIONS 633 CITATIONS

SEE PROFILE

Melek Aksu

Balıkesir University

15 PUBLICATIONS 63 CITATIONS

SEE PROFILE

**ULUSLARARASI ALANYA İŞLETME
FAKÜLTESİ DERGİSİ**

**INTERNATIONAL JOURNAL OF ALANYA
FACULTY OF BUSINESS**

Cilt 8, Sayı 2, Yıl 2016

Volume 8, Issue 2, Year 2016

Sahibi / Owner

Prof. Dr. Ahmet PINARBAŞI

Rektör / Rector

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi İşletme Fakültesi /
Alanya Alaaddin Keykubat University Faculty of Business

Editör / Editor

Prof. Dr. Süleyman UYAR

Editör Yardımcıları / Editorial Assistants

Yrd. Doç. Dr. Ercüment OKUTMUŞ

Yrd. Doç. Dr. Mustafa YILDIRIM

Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi aşağıdaki indekslerce taranmaktadır:
EBSCOhost, Türkiye Makaleler Bibliyografisi, ASOS Index

Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi aşağıdaki uluslararası indeks veri tabanları tarafından inceleme aşamasındadır:

ULAKBİM – TUBITAK, Proquest, Elsevier Scopus, ULRIHS International

Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi yılda üç kez yayımlanan hakemli bir dergidir. Dergide yer alan yazılarda ileri sürülen görüşler yazarlara aittir, yayınlayan kurulu ve dergiyi bağlamaz.

International Journal of Alanya Faculty of Business is a peer-reviewed journal published three times a year. Any views expressed in this publication are the views of the authors and are not the views of International Journal of Alanya Faculty of Business.

İletişim / Contact:

Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi Editörlüğü
Kestel Merkez Mah. Sigorta Cad. 07425 ALANYA/ANTALYA
Tel: +90 (242) 518 23 65, Faks: +90 (242) 518 20 51
E-mail: isletmedergi@akdeniz.edu.tr
Web: <http://alanyadergi.akdeniz.edu.tr/tr>

Basımevi / Press:

GüniziDPI (+90 (242) 538 95 95)
<http://www.gunizi.com.tr>

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

	Sayfa
The Impact of Contextual Factors on the Information Technology Use of Firms: The Case of Turkey	
Hasan BÜLBÜL, Ayşe TOPAL, Arzum BÜYÜKKEKLİK	1-11
Beneish Modeli İle Kazanç Manipülasyonunun Tespit Edilmesi: BIST Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Uygulama	
Suat KARA, Şakir SAKARYA, Melek AKSU	13-25
Medikal Turizm İşletmelerinde Misyon İfadeleri: Sağlık Kuruluşlarına Yönelik Bir Araştırma	
Nedim YÜZBAŞIOĞLU, Oğuz DOĞAN	27-37
İşletme Bölümü Öğrencilerinin Muhasebe Dersleri Öğrenim Kazanımları Üzerine Bir Araştırma: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Örneği	
Seyhan ÇİL KOÇYİĞİT, Hakan KESKİN, Maida MELANİ	39-50
Pazarlama, Muhasebe ve Rekabet Avantajı: Müşteri Muhasebesi - Kavramsal Bir Değerlendirme	
Haluk DUMAN, Mehmet YÜCENURŞEN, İbrahim APAK	51-65
Önlisans Düzeyinde Eğitim Gören Öğrencilerin Muhasebe Eğitiminden Beklentilere Yönelik İzmir Ve Denizli İllerinde Bir Araştırma	
Seçkin GÖNEN	67-78
Türkiye'de Enerji Tüketimi, Kişi Başına Gelir ve CO2 Emisyonu Arasındaki İlişkinin Analizi	
Coşkun ÇILBANT, C. Erdem HEPAKTAN	79-92
Hastanın Sesi Duyuluyor Mu? Bir Devlet Hastanesinde Bulanık AHP ile Ağırlıklandırılmış Kalite Fonksiyon Göçerimi Uygulaması	
Levent B. KIDAK, Elif Türkan ARSLAN, Serhat BURMAOĞLU	93-107
Meslek Yüksekokulunda Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Muhasebe Etiğine Bakış Açılarının Tespitine Yönelik Bir Araştırma: Anamur MYO Örneği	
Kürşad ÇAVUŞOĞLU, Filiz ANGAY KUTLUK	109-120
Bir Rekabet Aracı Olarak Sürdürülebilirlik Raporlaması Ve Dış Güvence Gerekliliği	
Tuğba UÇMA UYSAL, Nusret YAZICI	121-126
The Impact of Working Capital Management on Corporate Investment and Corporate Performance	
Nida ABDİOĞLU	127-137
Thirlwall Kanununun Gelişmiş Ülkeler Açısından Geçerliliği: Panel Veri Analizi	
İlkay DİLBER, Filiz ERATAŞ SÖNMEZ	139-150
Environment, Environmental Policy and Environmental Marketing Approach and Their Importance from The Industrial Businesses' Point of View	
Mehmet Turan PEKMEZCİ, Bengü HIRLAK	151-163
Sosyal Bilimler Alanında Staj Çalışmasının Yeri ve Önemi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma	
Meral BEKTAŞ, Osman TUĞAY	165-174
Türkiye'deki Lisansüstü Turizm Tezlerinde Odaklanılan Konular: 1984-2015	
Ömer Akgün TEKİN	175-187
Yiyecek-İçecek İşletmelerinde Engellilere Yönelik Düzenlemelerin İncelenmesi: Eskişehir Örneği	
Merve ÖZGÜR GÖDE, Sibel ÖNÇEL	189-201
Örgütsel Adalet İle İş Tatmini Arasındaki İlişkiye Meta Analitik (Meta Analytical) Bir Yaklaşım	
B. Türker PALAMUTÇUOĞLU, Selin ÇAVUŞOĞLU, Aynur TERZİ PALAMUTÇUOĞLU	203-216
Dünya Sisteminin Küresel Taarruzu Karşısında İsmet ÖZEL'de Dirilen Vatan Düşüncesi	
Arif AYTEKİN	217-228

Beneish Modeli İle Kazanç Manipülasyonunun Tespit Edilmesi: BIST Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Uygulama

Beneish Model in Detecting Earnings Manipulation – An Application on BIST Companies

Suat KARA

Yrd. Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, (ssuatkara@gmail.com)

Şakir SAKARYA

Prof. Dr., Balıkesir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, (sakirsakarya@gmail.com)

Melek AKSU

Araş. Gör., Balıkesir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, (melekgecer1990@gmail.com)

ÖZ

Anahtar Kelimeler:

*Kazanç Manipülasyonu,
Beneish, BIST*

Şirketlerin kazanç manipülasyonu amacıyla finansal tabloları üzerinde değişiklik yapması yatırımcıları tedirgin etmektedir. Bu tedirginlik, literatürde kazanç manipülasyonunun tespitine ilişkin yöntemlerin geliştirilmesini sağlamıştır. Bu çalışmada kazanç manipülasyonu tespit yöntemlerinden Beneish modeli kullanılarak 2013 ve 2014 yıllarında kurumsal yönetim endeksinde (CGI) yer alan şirketlerin ve denetim raporlarında şartlı görüş bildirilmiş şirketlerin kazanç manipülasyonuna başvurup başvurmadıkları çoklu regresyon analiziyle incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda; şartlı görüş bildirilmiş şirketlerin manipülasyon yapma olasılıkları daha yüksek çıkmıştır. Yapılan analizlere göre; CGI şirketlerinin manipülasyon yapma olasılıklarının Brüt Kar Marjı ve Amortisman Giderleri Endeksi ile ilgili olabileceği tespit edilmiştir. Şartlı görüş bildirilmiş şirketlerin ise manipülasyon olasılıkları Satışlardaki Yıllık Değişim, Pazarlama, Satış, Dağıtım ve Genel Yönetim Giderleri ve Toplam Tahakkukların Toplam Varlıklara Oranı Endeksleri ile bağlantılı çıkmıştır.

ABSTRACT

Keywords:

*Earnings Manipulation,
Beneish, BIST*

Investors worry about whether companies manipulate their financial statements; therefore, several earnings manipulation detection models were improved in literature. In this paper, Beneish model, an earnings manipulation detection model, was used to reveal whether companies on CGI and companies had qualified audit opinions manipulate their earnings between 2013-2014 via multiple regression analysis. As a result of this research, probability of earnings manipulation of companies had qualified audit opinions is higher than CGI companies. According to their search results, there is a relation between CGI companies' manipulation and their Gross Profit Index and Depreciation Index variables of Beneish model. On the other hand, earnings manipulation probability of the companies that had qualified opinions is related with Sales Growth Index, Sales, General, and Administrative Expenses Index and Total Accruals to Total Assets Ratio.

1. GİRİŞ

Son dönemlerde dünya kamuoyuna yansıyan büyük ölçekli muhasebe skandalları (Enron, Lucent, Xerox ve Türkiye'de İmar Bankası gibi), finansal raporlama sürecinin etkinliği konusunda ciddi tereddütlerin oluşmasına neden olmuştur. Nitekim dış denetimden geçmiş olmasına karşın bazı finansal raporların önemli ölçüde manipüle edilmiş olması ve durumun finansal tablo kullanıcılarını aldatma niyetiyle yapılmış olduğunun anlaşılması (Kara ve Yereli, 2013: 1342; Pai v.d., 2011: 316), özellikle de dış denetim kuruluşlarını eleştirilerin odağı haline getirmiştir.

Muhasebe ilkeleri, finansal raporlarda firmanın finansal durumunu en iyi yansıtan bilgilerin sunulabilmesi için yöneticilere muhasebe politika ve tahminlerinin seçiminde esneklik sağlamaktadır. Bu esneklik sayesinde yöneticilerin, şirketlerin gelir ve karlarını farklı gösterebilmesi mümkün olmaktadır (Vinciguerra ve O'Reilly-Allen, 2004: 78). Gelir ve karların farklı gösterilmesi amacıyla yöneticilerin dışsal finansal raporlama sürecine kasıtlı olarak müdahale etmesi kazanç yönetimi olarak adlandırılmaktadır (Schipper, 1989: 92). Finansal tabloların güvenilirliğinin sorgulandığı muhasebe skandallarıyla dolu olan günümüz piyasalarında, şirketlerin kazançlarının kalitesini artırmak için başvurdukları kazanç yönetimi uygulamaları finansal tablolar hakkındaki endişeleri artırmaktadır. Endişelerin artmasına neden olan unsur kazanç yönetiminin muhasebe hilesi ile eş anlamlı olarak algılanmasıdır. Oysa, kazanç yönetimi ve muhasebe hilesi kavramlarının ortak özellikleri bulunsa da bu iki kavram birbirinden farklıdır. (Prevo, 2007: 8).

Kazanç yönetimi ve muhasebe hilesinin ortak noktası yöneticilerin istenilen hedefe ulaşabilmeleri için kazanç manipülasyonu yoluyla finansal tablolarda değişiklik yapmalarıdır (Marinakis, 2011: 24). Literatürde bu kavramlarla ilgili farklı tanımlar bulunmaktadır. Kazanç yönetimi; yöneticilerin, hissedarların faydasını ve/veya şirketin piyasa değerini maksimize etmek için genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri içerisinde uygun muhasebe politikalarını seçmeleri olarak tanımlanabilmektedir. Diğer bir tanıma göre kazanç yönetimi, düşük gelir seviyesindeki yöneticilerin arzu ettikleri gelir seviyesine ulaşabilmeleri için şirketin gerçek finansal performansını farklı yöntemler kullanarak değiştirmeleridir. (Mulford ve Comiskey, 2002: 59, Paolone ve Magazzino, 2014: 257). Hile; yöneticilerin kendi çıkarları doğrultusunda kazanç yönetimi yapması ve muhasebe ilke ve standartlarını ihlal etmesi (Beneish, 1999: 24; Ahmed ve Naima, 2016: 63; Christensen v.d., 2016: 7) olarak tanımlanabilmektedir. Bir başka tanım olarak ise; bir yarar sağlamak amacıyla, bir başka kişi veya grubun zararına neden olacak bir biçimde, kasıtlı olarak yanıltma faaliyetinde bulunmak şeklinde tanımlanabilmektedir (Bozkurt, 2000: 60).

Kazanç yönetimi uygulamalarına AR-GE giderlerini artırıp, azaltmak ve satışları ertelemek gibi standartlar dahilinde yapılan uygulamalar örnek verilebilirken, hileye fiktif satış geliri ve stok kaydı gibi standartları ihlal eden uygulamalar örnek verilebilmektedir (Fong, 2006: 82). Kazanç manipülasyonu, yöneticiler tarafından hisse fiyatlarını artırmanın güçlü bir aracı olarak görülmektedir (Mulford ve Comiskey, 2002: 4; Bergstresserv.d., 2004: 1). Şirketler hisse senedi fiyatlarında düşük volatilité, şirketin piyasa değerinin yükselmesi, düşük sermaye maliyeti, yüksek kredibilite, düşük borçlanma maliyeti, kara bağlı teşvik primlerinin yükselmesi, yüksek vergiden kaçınma ve hissedarlara düşük temettü ödeme gibi nedenlerle kazançlarını manipüle etmektedir (Mulford ve Comiskey, 2002: 4, Ravisankar v.d., 2011: 492).

2000'li yıllarda kazançlarını manipüle eden şirketlerin hazırlanmış olduğu yanıltıcı finansal tablolar bir çok yatırımcının zarar etmesine neden olmuştur. Yatırımcılar manipülasyonu tespit etmek için kamuya açık bilgilerden tam anlamıyla yararlanamamaktadır (Beneish ve Nichols, 2005: 4). Yatırımcıların, şirketler hakkındaki bilgilere tam anlamıyla ulaşamaması bilgi asimetrisini ortaya çıkarmaktadır. Asimetrik bilgi, bir işlemle ilgili olarak taraflardan birinin belli bir bilgiye sahipken, diğer tarafın bu bilgiye sahip olmadığı durumun ifadesidir (Çetinkaya; 2012: 48). Asimetrik bilginin olduğu piyasalarda, yatırımcılar şirketlerin kazanç yönetimi uygulamalarının yöneticilerin çıkarları doğrultusunda yapıp yapılmadığını, yani kazanç yönetiminin hileye dönüşüp dönüşmediğini anlayamamaktadır. Bu nedenle, 2000'li yılların kazanç manipülasyonu skandalları sonucunda manipülasyon tespiti önem kazanmaya başlamıştır. Literatürde kazanç manipülasyonunu tespit etmeye yönelik geliştirilmiş bazı modeller vardır. Bu çalışmada, kazanç manipülasyonunu tespit etmede Beneish modeli kullanılarak Kurumsal Yönetim Endeksi (XKURY)'ndeki şirketlerin ve denetim raporlarında şartlı görüş bildirilmiş şirketlerin kazançlarını manipüle etme eğilimleri incelenmiştir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Literatürde kazanç manipülasyonunun tespitinde kullanılan çeşitli modeller yer almaktadır. Bu modeller, tahakkuk esaslı modeller (Healy, DeAngelo, Jones ve Endüstri Modelleri), karma modeller (Beneish ve Spathis Modelleri) ve alternatif modeller (Yapay Sınır Ağları, Regresyon Modeli, Karar Ağacı Modeli, Genetik Algoritma ve Diskriminant Analiz) olarak gruplara ayrılabilir (Fındık ve Öztürk, 2016: 488).

Literatürde kazanç manipülasyonunun tespitinde ilk olarak tahakkuk esaslı modeller kullanılmıştır. Healy (1985) yaptığı çalışmada yöneticilerin daha fazla teşvik primi alabilmek için gelir tahakkuklarını kullanarak kazanç manipülasyonu yaptıkları hipotezini test etmiştir. Healy, şirket yöneticilerinin daha fazla teşvik primi alarak kendi faydalarını maksimize etmek için her dönemde kazanç manipülasyonuna başvurduğunu tespit etmiştir (Küçüksözen, 2004: 256).

DeAngelo (1986), yaptığı çalışmada, Amerika'da 1973- 1982 yılları arasında halka açık 64 şirket yöneticisinin muhasebe kararlarını incelemiştir. Halka açık şirketlerin piyasadaki hisse senetlerini geri almadan önce, yöneticilerin hisse senetlerinin değerini düşük göstermek amacıyla kazanç manipülasyonu yapıp yapmadıklarını araştırmıştır. Çalışmanın sonucunda, yöneticilerin hile yaptıklarının açığa çıkarılacağı ve mahkemenin servetlerine el koyacağı korkusuyla manipülasyona başvurmadıkları tespit edilmiştir (DeAngelo, 1986: 401-419).

Jones (1991), tahakkuk esaslı model kullandığı çalışmasında, ABD'deki şirketlerin buldukları sektördeki gümrük korumalarından yararlanmak amacıyla, ABD Ticaret Komisyonu tarafından inceleme yapılan dönemlerde, kazanç manipülasyonu ile karlarını düşük gösterip göstermediklerini test etmiştir. Sonuç olarak, gümrük koruması beklentisi ile kazançları düşük göstermek için yöneticilerin teşvik edildiği görülmüştür (Prevoo, 2007: 16).

Dechow, Sloan ve Sweeney (1995), Jones (1991) modeline alacaklardaki değişimi de ekleyerek (Dechow v.d., 1995: 199) net alacakların yanlış gösterilmesi yoluyla şirketlerin gelirlerini manipüle edebileceği durumlarda manipülasyonu tespit etme gücünün yetersiz olduğunu göstermiştir. Bunun nedeni orijinal Jones modelinin ihtiyari olmayan tahakkukların belirlenmesinde kredili satışları kullanarak ihtiyari tahakkukları göz ardı etmesidir. Bu sorunu çözmek için Dechow, Sloan ve Sweeney kayıtlı gelirlerin kullanılması yerine nakit gelirlerin kullanılmasını önermiştir (Dechow v.d., 2011: 16)

Kazanç manipülasyonunun tespitinde tahakkuk esaslı modelleri karma modeller takip etmiştir. Spathis (2002), finansal tablolarda uygulanan manipülasyonun belirlenebilmesi amacıyla imalat sanayiden 38 adet manipülatör firma ve 38 adet de manipülasyon uygulamayan firma üzerinde inceleme yapmıştır. Kazançlarını manipüle eden ve etmeyen firmaların sınıflandırılmasında doğruluk oranı yüzde 84'ü aşan bir model geliştirmiştir (Fındık ve Öztürk, 2016: 489). Karma modeller arasında yer alan Beneish modeli literatürde en çok kullanılan modellerden biridir. Beneish (1997) yaptığı

çalışmada literatüre kazanç manipülasyonunun tespitinde kullanılacak yeni bir model kazandırmıştır. Beneish modeli manipülatör ve manipülatör olmayan şirketlerin ayırt edilmesinde kullanılan önemli bir modeldir. Beneish'in 1997 yılındaki çalışmasında olağanüstü performans göstermiş şirketleri, SEC (U.S. Securities and Exchange Commission) tarafından standartları ihlal eden şirketler ve hakkında hiçbir olumsuz görüş olmayan şirketler olarak iki gruba ayırmıştır. Bu şirketlerin kazanç yönetimi uygulamalarına başvurup başvurmadığını çeşitli değişkenler belirleyerek Probit analiz ile incelemiştir (Beneish, 1997: 272-282). Beneish 1999 yılında, 1997 yılında kullandığı modelin değişkenlerinde bazı değişiklikler yaparak aynı sektördeki şirketler için 1997'deki modelini tekrar uygulamıştır (Avşarlıgil, 2010: 105). Bu değişkenler, bu çalışmanın araştırma metodolojisi başlığı altında bağımsız değişkenler olarak açıklanmaktadır.

Bu çalışmada, Beneish modeli ile kazanç manipülasyonu tespit edilmeye çalışıldığı için literatür tarama kısmında ağırlıklı olarak Beneish modelinin kullanıldığı çalışmalara yer verilmiştir. Hem ulusal hem de uluslararası literatürde Beneish modeli ile kazanç manipülasyonunu tespit etmeye yönelik çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmalardan bazıları aşağıda özetlenmiştir.

Beneish (1999)'in çalışmasında kullandığı örneklem 1982-1988 yıllarında faaliyet gösteren 74 adet manipülatör, 2.332 adet manipülatör olmayan şirketten oluşmaktadır. Çalışmanın sonucunda amortisman giderleri, borçlanma yapısındaki yıllık değişim ve pazarlama, satış, dağıtım ve genel yönetim giderleri endeksleri istatistiki olarak önemsiz çıkmıştır. Beneish'e göre bu değişkenler büyük olasılıkla kazanç manipülasyonu ile değil kazanç yönetimi ile ilgilidir. Çalışmanın ortaya koyduğu sonuçlara göre; manipülasyon, olağandışı ticari alacak artışı, brüt karın bozulması, aktif kalitesinin düşmesi, satışların artması ve tahakkukların artmasıyla birlikte artmaktadır.

Küçüksözen (2004); tezinde 1992-2002 yıllarında BIST' te hisse senetleri işlem gören ve reel sektörde faaliyet gösteren 126 şirketi örnek olarak seçmiştir. Çalışma kapsamındaki şirketlerden 27'si kazanç manipülasyonu yaptığı kabul edilen şirket olarak belirlemiştir. Çalışmanın sonucunda Beneish (1999)'in çalışmasındaki bulgulara paralel olmayan sonuçlara ulaşmıştır. Beneish'in (1999) çalışmasından farklı olarak, ticari alacaklar endeksi, manipülatör şirketlerde daha düşük çıkmıştır. Manipülatör şirketlerin kontrol şirketlerine göre çok düşük bir kar marjına sahip oldukları sonucu da Beneish'in bulgularına zıttır. Çalışmada ortaya konulan diğer değişkenler ile manipülasyon arasındaki ilişki Beneish'in bulguları ile paraleldir.

Avşarlıgil (2010); 2007 ve 2008 yıllarında hisse senetleri BIST'te işlem gören 22 tekstil işletmesinin kazanç manipülasyonuna başvurup başvurmadığını test ettiği çalışmada, Beneish modelini ve probit regresyon analizini kullanmıştır. Çalışmanın sonucunda 6 şirketin manipülasyon yaptığına dair ciddi bulgular elde etmiştir.

Binici (2011); BIST Metal Eşya ve Makine Endeksinde ve aynı zamanda BIST Kurumsal Yönetim Endeksinde de yer alan şirketlerin kazanç manipülasyonu anlamında farklılaşıp farklılaşmadığını Beneish modeli kullanarak araştırdığı tezinde, kurumsal yönetim endeksindeki şirketlerin manipülasyon riskinin diğer şirketlere nazaran önemli ölçüde düşük olduğunu tespit etmiştir.

Warshavsky (2012); Enron ve ZZZZ Best şirketlerinin manipülasyon olasılıklarını Beneish modeli ile araştırdığı çalışmada, Enron'un manipülasyona başvurduğunu brüt kar endeksi, aktif kalite endeksi ve satışlardaki büyüme endeksinin ortaya koyduğunu tespit etmiştir. ZZZZ Best'in ise manipülatör bir şirket olduğunu, aktif kalite endeksi, satışlardaki büyüme endeksi, ticari alacaklar endeksi ve toplam tahakkukların toplam varlıklara oranı ortaya çıkarmıştır.

Varıcı ve Er (2013); yaptıkları çalışmada 2010 yılında BIST 100'de faaliyet gösteren 39 sanayi işletmesinin muhasebe manipülasyonuna başvurma olasılığını Beneish modeli ile incelemiş ve 20 şirketin manipülatör olduğu sonucuna ulaşmıştır. Daha sonra firma performansını ölçmek için yapılan oran analizi sonucunda ise aktif devir hızı, finansman oranı ve faaliyet kar marjının manipülasyon yapılma ihtimalini etkilediği ortaya konulmuştur.

Güler vd. (2013); yaptıkları çalışmada kriz yılı olarak 2008 ve kriz sonrası yıl olarak da 2009 yılları seçilmiştir. 2008'de 12, 2009'da 6 şirket manipülatör şirket, 2008'de 56, 2009'da 63 manipülasyon yapmayan şirket kontrol grubunu oluşturmaktadır. Probit analiz ile yapılan çalışmada, aktif kalitesi, borç yapısındaki değişim ve satışlardaki büyüme endeksleri istatistiki olarak anlamlı bulunmuştur. 2008 kriz yılında manipülatör şirketlerin aktif kalitesi ve büyüme oranları düşük çıkmıştır. 2009'da ise yüksek büyüme oranına sahip şirketlerin manipülasyona başvurduğu tespit edilmiştir.

Paolone ve Magazzino (2014); İtalya Menkul Kıymetler Borsasına kayıtlı tekstil, gıda, otomotiv, giyim, metalurji sektörlerinde faaliyet gösteren şirketlerin kazanç manipülasyonu yapıp yapmadıklarını araştırdıkları çalışmalarında Beneish modelini kullanmışlardır. Sonuç olarak, İtalya borsasındaki şirketlerin %51.4'ünün kazanç manipülasyonu olasılığının yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır. Giyim sektöründeki manipülasyon olasılığı diğer sektörlerle göre daha yüksek çıkmıştır.

Omar vd. (2014); Megan Media Holdings Berhad adında yerel bir şirketin kazanç manipülasyonuna başvurup başvurmadığını inceledikleri çalışmalarında Beneish modelini ve oran analizini kullanmışlar ve şirketin kazançlarını manipüle ettiği sonucuna ulaşmışlardır. 2005, 2006 ve 2007 yılları için yapılan finansal oran analizi sonucunda bulunan faaliyet etkinliği oranı şirketin fiktif gelir kaydettiğini ortaya çıkarmıştır.

Kara vd. (2015); 2010-2012 yıllarında BIST İmalat Sanayi sektöründe işlem gören 132 firmanın muhasebe manipülasyonu yapıp yapmadıklarını Beneish modeli ve lojistik regresyon yöntemi kullanarak araştırmışlar ve Çalışma Sermayesi/Toplam

Aktif, Çalışma Sermayesi/Satışlar, Net Çalışma Sermayesi/Satışlar oranlarının ve Toplam Borçların Doğal Logaritmasının etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Tarjo ve Herawati (2015); 2001-2014 yılları arasında ilgili kurumlarca hile yaptığı tespit edilen 35 şirket ve hile yapan şirketler listesinde yer almayan 35 şirket üzerinde yaptıkları incelemede Beneish modelinin hileyi tespit etmede güçlü bir model olduğu sonucuna varmışlardır. Ayrıca Beneish modelinin değişkenlerinden olan brüt kar marjı endeksi, amortisman giderleri endeksi, pazarlama, satış, dağıtım ve genel yönetim giderleri endeksi ve toplam tahakkukların toplam varlıklara oranının kazanç manipülasyonunu tespit etmede önemli değişkenler olduğunu tespit etmişlerdir.

Anh ve Linh (2016); 2013-2014 yıllarında Vietnam HOSE’de işlem gören ve finans dışı sektörde faaliyet gösteren 229 şirketin Beneish modeli kullanılarak kazanç manipülasyonu eğilimini araştırmışlar ve şirketlerin %48,4’ünün manipülatif işlemler yapmış olabileceği sonucuna varmışlardır.

Ahmed ve Naima (2016); 2011-2013 yılları arasında Bangladeş Dhaka Borsası’nda işlem gören ve finans sektöründe yer almayan şirketlerin kazanç manipülasyonuna başvurup başvurmadıklarını Beneish modeli ile inceledikleri çalışmalarında, 2011’den 2013’e manipülatör şirket sayısının azaldığını tespit etmişlerdir. Kazançlarını manipüle eden şirketlerle, manipülasyon yapmadığı kabul edilen şirketlerin 2011, 2012 ve 2013 yıllarında ticari alacaklar endeksi ve toplam tahakkukların toplam varlıklara oranı arasında farklılık meydana geldiği sonucuna ulaşmışlardır.

Fındık ve Öztürk (2016); BIST İmalat Sanayinde işlem gören şirketlerin kazanç manipülasyonu ihtimallerinin belirlenebilmesi amacıyla yaptıkları çalışmalarında, 2014 yılında 91 şirketten 45’inin kazançlarını manipüle etmiş olma ihtimali olduğunu saptamışlardır. Ticari alacaklar endeksi, brüt kar marjı endeksi, aktif kalitesi endeksi ve toplam tahakkukların toplam varlıklara oranı değişkenlerinin şirketin manipülatör olma ihtimali üzerinde pozitif etkisinin olduğunu tespit etmişlerdir.

3. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

3.1. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Kısıtları

Son yıllarda başta A.B.D. olmak üzere dünya genelinde yaşanan finansal raporlama skandallarından sonra finansal tablolara olan güven önemli ölçüde zedelenmiştir. Bu durum düzenleyici otoriteleri yaşanan güven kaybının ortadan kaldırılması için çeşitli düzenlemeler yapmaya zorlamıştır. Yapılan düzenlemeler incelendiğinde bunların birçoğunun güvenilir finansal tablo alanında olduğu açıkça görülmektedir (Zabrosky, 2003: 26). Bu bağlamda çalışmada, 2013-2014 yıllarında BIST kurumsal yönetim endeksinde yer alan işletmeler ile şartlı denetim görüşüne sahip işletmelerin finansal tablolarının güvenilirliği arasındaki ilişkinin ölçülmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada, şartlı görüş bildirilen şirketlerin kazanç manipülasyonu yaptığı varsayılırken, kurumsal yönetim endeksinde yer alan şirketlerin kazanç manipülasyonuna başvurmadığı varsayılmıştır. Ayrıca, araştırma kapsamında yer alan işletmelerin kazanç manipülasyonu yapma eğilimleri de tahmin edilmeye çalışılarak, Beneish modelinin kazanç manipülasyonunu ne düzeyde tespit edebildiğinin ölçülmesi suretiyle, kazanç manipülasyonunun önlenmesine yönelik çalışmalara katkıda bulunma amacı güdülmektedir.

Araştırmanın kapsamını 2013 ve 2014 yıllarında kurumsal yönetim endeksinde yer alan imalat sektöründeki şirketler ile denetim raporlarında şartlı görüş bildirilmiş imalat sektöründeki şirketler oluşturmaktadır. 2013 yılında kurumsal yönetim endeksindeki 24 ve denetim raporlarında şartlı görüş bildirilmiş 28 şirket, 2014 yılında ise kurumsal yönetim endeksinde yer alan 27 ve denetim raporlarında şartlı görüş bildirilmiş 29 şirket analize dahil edilmiştir. Mali tablolarının farklı olması nedeniyle holdingler ve finansal kuruluşlar (bankalar, sigorta şirketleri, yatırım ortaklıkları, aracı kurumlar vb.) analiz kapsamı dışında tutulmuştur.

Tablo 1. Yıllar İtibariyle Analiz Kapsamındaki Şirketlerin Sektörel Dağılımı

SEKTÖR	Şartlı Görüş Bildirilen Şirketler		Kurumsal Yönetim Endeksindeki Şirketler	
	2013	2014	2013	2014
İmalat	28	29	17	20
İnşaat ve Bayındırlık	0	0	1	1
Madencilik	0	0	1	1
Teknoloji	0	0	2	2
Toptan ve Perakende Ticaret, Otel ve Lokantalar	0	0	1	1
Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	0	0	2	2
TOPLAM	28	29	24	27

Şirketlerin farklı sektörlerde faaliyet göstermesi araştırmanın kısıtlarından biridir. Çünkü şirketlerin buldukları sektörlere göre kazanç yönetimi uygulamalarına başvurma olasılığı artabilmektedir. Beneish (1997)’e göre manipülatör şirketlerin manipülasyona başvurmadığı gibi bir sonuç da analiz sonucunda ortaya çıkabilmektedir. Böyle bir sonucun elde edilebilir olması da araştırmanın kısıtları arasındadır. Yukarıda sayılan kısıtlar göz önünde bulundurularak analiz kapsamına alınacak işletmelerin sektörel dağılımı Tablo 1’de belirtilmiştir.

3.2. Araştırma Yöntemi ve Modeli

Literatürde hem bağımsız dış denetçilere hem de denetleyici ve düzenleyici kurumlara finansal tablolardaki manipülatif işlemleri ortaya çıkarmada yardımcı olacak ve kazanç manipülasyonunun ölçümünde kullanılacak akademik çalışmalara dayanan modeller geliştirilmiştir. Bu çalışmalar, esas itibarıyla kamuya açıklanmış bilgilerin analizine ilişkin istatistiksel modellere dayanmaktadır. Bu çalışmada kazanç manipülasyonunun tespit edilmesi için Beneish (1999)'in ortaya koyduğu kazanç manipülasyonu tespit modeli kullanılarak analiz kapsamındaki şirketlerin kazanç manipülasyonu olasılıkları hesaplanmıştır. Beneish (1999) Modeli aşağıdaki gibidir:

$$M_i = \beta' X_i + \epsilon_i$$

Modeldeki;

M_i = Bağımlı değişkeni {Manipülator şirketler için 1 (şartlı görüş bildirilen), kontrol şirketleri (kurumsal yönetim endeksinde yer alan) için 0},

X_i = Açıklayıcı değişkenlerin oluşturduğu matrisi,

ϵ_i = Hata terimini, ifade etmektedir.

Modelde, manipülator şirketlerle kontrol şirketlerinin aşağıda açıklanan bağımsız değişkenleri çoklu regresyon analizi ile test edilmiş, bu kapsamda bağımlı değişken M_i 'ye manipülator şirketler için 1, kontrol şirketleri için 0 değeri verilmiştir. Bu çerçevede, yukarıdaki denklemin sağ tarafındaki her bir değişken için bir katsayı ile hata terimi (ϵ_i) hesaplanmıştır.

Bu açıklamalar ışığında çalışmada kullanılan model şu şekildedir:

$$M_i = \beta_1 X_{TAE} + \beta_2 X_{BKME} + \beta_3 X_{AKE} + \beta_4 X_{SYDE} + \beta_5 X_{AME} + \beta_6 X_{PSDGGYE} + \beta_7 X_{BYVD} + \beta_8 X_{TTTVO} + \epsilon$$

Modeldeki parametrelerden;

M_i = Bağımlı değişken,

$\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_8$ = Bağımsız değişkenlerin kısmi regresyon katsayıları,

ϵ = İstatistiksel hata terimini göstermektedir.

Çalışmanın amacı çerçevesinde, BIST kurumsal yönetim endeksinde yer alan işletmeler ile şartlı denetim görüşüne sahip işletmelerin finansal tablolarının güvenilirliği arasındaki ilişkinin ölçülmesine yönelik olarak aşağıdaki hipotez oluşturulmuştur.

Hipotezler; H_0 : Kurumsal yönetim endeksinde yer alan işletmeler ile şartlı denetim görüşüne sahip işletmelerin finansal tablolarının güvenilirliği arasında *farklılık yoktur*. ($H_0: \mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_k$)

H_1 : Kurumsal yönetim endeksinde yer alan işletmeler ile şartlı denetim görüşüne sahip işletmelerin finansal tablolarının güvenilirliği arasında *farklılık vardır*. ($H_1: \mu_1 \neq \mu_2 \neq \dots \neq \mu_k$)

Çalışmanın amacına yönelik olarak değişkenlerin hesaplanması Microsoft Excel programı yardımıyla yapılmış olup, verilerin analiz edilmesinde ise SPSS (Statistical Package for Social Science) 17.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Oluşturulan ekonometrik modellerin tahmin edilmesinde çoklu doğrusal regresyon analizi - Enter yöntemi kullanılmıştır.

Hipotez'i test etmek için, öncelikli olarak değişkenlerin normal dağılım gösterip göstermediği tespit edilmelidir. Değişkenlerin normal dağılıma uygunluğunu test etmek için Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır. Normal dağılıma uygunluk dikkate alınarak kontrol şirketlerin ve manipülator şirketlerin finansal tablolarının güvenilirliği arasında farklılık olup olmadığı parametrik olmayan (Mann-Whitney U testi) istatistik yöntemi kullanılarak tespit edilmeye çalışılmıştır.

3.3. Bağımsız Değişkenler

Beneish (1999), modelinde kullanmış olduğu bağımsız değişkenleri belirlerken üç varsayımı esas almıştır. Birincisi; geleceğe yönelik beklentileri kötü olan şirketlerin manipülasyona daha çok başvuracağı varsayımdır. İkinci olarak, değişkenlerin nakit akışları ve tahakkuklara dayalı olması gerektiğini düşünmüştür. Üçüncü ise, değişkenlerin kazanç yönetiminin sözleşmeye dayalı teşviklerden kaynaklandığını varsayan, pozitif araştırmalar teorisinden yararlanılarak belirlenmesi gerektiği düşüncesidir (Beneish, 1999: 255). Beneish modelinde kullanılan bağımsız değişkenler aşağıda açıklanmaktadır:

- **Ticari alacaklar endeksi (TAE-Days' sales in receivables index):** Bu endeks gelir ve ticari alacakların birbirini takip eden iki yılda dengede olup olmadığını gösterir. Beneish'e göre bu endeksin yüksek çıkması kar ve gelirlerin olduğundan yüksek gösterildiğinin göstergesi olabilir. Bir şirketin satışlarına nazaran ticari alacaklarının yüksek olması şirketin hasılatının şişirildiğinin bir göstergesidir (Warshavsky, 2012: 9).
- **Brüt kar marjı endeksi (BKME-Gross margin index):** Bu endeksin 1'den büyük olması brüt karın bozulduğu anlamına gelmektedir. Brüt karın bozulması şirketin geleceği hakkında olumsuz bir sinyaldir (Paolone ve Magazzino, 2014: 258). Raporlanan karın yatırım ve kredi kararlarını etkilemesi nedeniyle, yöneticiler şirketin geleceği ile ilgili yatırımcılarda pozitif bir algı yaratmak amacıyla raporlanan karı bilinçli olarak değiştirmeye

çalışırlar. 1990'lı yıllarda birçok yönetici hedeflenen kara ulaşabilmek için yoğun bir baskıyla karşı karşıya kalmışlardır. Bu baskı sonucunda, bazı yöneticiler agresif ve hileli finansal raporlama uygulamalarına başvurarak raporlanan dönem karını hedeflenen boyutlara ulaştırmaya çalışmışlardır (Demir ve Bahadır, 2007: 305). Şirketin geleceği hakkında bilgi veren brüt karın bozulması, şirketleri manipülasyona yönlendireceği için Beneish, kazanç manipülasyonu olasılığı ile bu endeks arasında pozitif bir ilişki beklemektedir.

- *Aktif kalitesi endeksi (AKE-Asset quality index)*: Bu endeksin 1'den yüksek olması, şirketin giderlerini cari dönem gideri olarak gelir tablosuna yansıtmak yerine aktifleştirdiğinin ve kazanç manipülasyonu yaptığının göstergesi olabilmektedir. Bu nedenle aktif kalitesi endeksi ile kazanç manipülasyonu olasılığı arasında pozitif bir ilişki beklenmektedir. Dönem karının hedeflenen seviyenin altında gerçekleşeceği beklentisi varsa, şirketler bir aktifin edinilmesi ile doğrudan ilgili olmayan bu nedenle doğrudan dönem giderlerine aktarılması gereken borçlanma maliyeti ile ilgili faiz giderleri ve kur farklarını duran varlık ya da üretilen ürün maliyetine ilave ederek aktifleştirmektedir. Böylece dönem giderleri daha az gösterilerek istenen kar hedefine ulaşılmış şekilde finansal tablolar hazırlanmaktadır (Küçüksözen, 2004: 281-282).
- *Satışlardaki yıllık değişim (büyüme) endeksi (SYDE-Sales growth index)*: Şirketlerin büyümesi manipülasyon yaptıkları anlamına gelmemektedir. Fakat büyüyen şirketler diğer şirketlere göre daha fazla kazanç manipülasyonuna başvurabilmektedir. Çünkü bu şirketlerin finansal durumları ve sermaye ihtiyaçları hedeflenen kazançta ulaşabilmek için yöneticilerin üzerinde bir baskı oluşturmaktadır. Bu endeksin 1'den büyük olması şirketin büyüdüğünü ve manipülasyon olasılığının arttığını göstermektedir (Beneish, 1999: 27). Enron bu değişkeni açıklamada verilebilecek en güzel örnektir. Enron büyüdükçe kazanç manipülasyonuna daha fazla başvurmuş, varlık ve borçlarını bilançosunda göstermemek için özel amaçlı girişimler adı altında ikincil şirketler kurmuştur.
- *Amortisman giderleri endeksi (AME-Depreciaton index)*:Şirketler amortisman giderini azaltmak için maddi duran varlıkların ekonomik ömrüne ilişkin tahmini süreyi daha uzun olarak kayıtlara yansıtabilir veya amortisman metodunu, gideri azaltacak şekilde değiştirebilir (Küçüksözen, 2004: 306). 1'den büyük amortisman giderleri endeksi maddi duran varlıkların ekonomik ömürlerinin yükseltildiğinin göstergesidir. Bu durum, şirketin kazanç manipülasyonuna olan eğilimini artırmaktadır (Mahama, 2015: 12).
- *Pazarlama, satış, dağıtım ve genel yönetim giderleri endeksi (PSDGYGE-Sales, general, and administrative expenses index)*: Satışlarda, PSDGYGE endeksinde karşılık orantısız bir artış varsa şirketin geleceğe yönelik endişeler duyduğu anlaşılmaktadır (Warshavsky, 2012: 17). İdari giderlerin çoğu sabittir, bu nedenle satışlara göre idari giderler orantısız bir biçimde yüksekse, şirketin yönetim maliyetlerini kontrol edemediğinin veya olağandışı bir satış çabası gösterdiğinin sinyalini verebilmektedir (Lev ve Thiagarajan, 1993:196). Bu nedenle geleceği hakkında endişe duyan şirketlerin manipülasyona başvurma olasılıkları artmaktadır.
- *Borçlanma yapısındaki yıllık değişim (BYVD-Leverage index)*: Bu değişkenin 1'den büyük olması şirketin borçluluk oranının arttığını göstermektedir. Bu endeks borçlanma koşullarını yerine getirememesinden kaçınmak amacıyla yapılacak kazanç manipülasyonu uygulamalarını ortaya çıkarmada önem taşımaktadır. Türkiye'de özellikle kısa vadeli banka kredilerinin daha düşük gösterilmesi amacıyla, bu hesap tutarı alıcılar ya da gider hesapları ile birbirlerine mahsup edilebilmektedir (Küçüksözen, 2004:308).
- *Toplam tahakkukların toplam varlıklara oranı (TTTVO-Total accruals to total assets)*: Beneish bu değişkenin hesaplanmasında, Lee ve Nichols'un 2013 yılında yaptıkları bir çalışmada yer alan oranı kullanmıştır. Bu oran, nakit dışı işletme sermayesinde meydana gelen yüksek düzeydeki bir artış ya da azalışın olası bir kazanç manipülasyonuna neden olup olmadığını göstermektedir (Küçüksözen, 2004: 309).

Yukarıda açıklanan bağımsız değişkenlerin hesaplanmasına ilişkin bilgiye Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo2.Beneish Modelindeki Bağımsız Değişkenler ve Açıklamaları

Bağımsız Değişkenler	Açıklama
TAE	$(\text{Ticari alacaklar}_t / \text{Brüt Satışlar}_t) / (\text{Ticari alacaklar}_{t-1} / \text{Brüt satışlar}_{t-1})$
BKME	$[(\text{Brüt Satışlar}_{t-1} - \text{Satılan Mal Maliyeti}_{t-1}) / \text{Brüt Satışlar}_{t-1}] / [(\text{Brüt Satışlar}_t - \text{Satılan Mal Maliyeti}_t) / \text{Brüt Satışlar}_t]$
AKE	$[(1 - \text{Dönen Varlıklar}_{t-1} + \text{Duran Varlıklar}_{t-1}) / \text{Toplam Varlıklar}_{t-1}] / [(1 - \text{Dönen Varlıklar}_t + \text{Duran Varlıklar}_t) / \text{Toplam Varlıklar}_t]$
SYDE	$\text{Satışlar}_t / \text{Satışlar}_{t-1}$
AME	$[\text{Amortisman Gideri}_{t-1} / (\text{Amortisman Gideri}_{t-1} + \text{Maddi Duran Varlıklar}_{t-1})] / [\text{Amortisman Gideri}_t / (\text{Amortisman Gideri}_t + \text{Maddi Duran Varlıklar}_t)]$
PSDGYGE	$[(\text{Pazarlama, Satış, Dağıtım Giderleri}_t + \text{Genel Yönetim Giderleri}_t) / \text{Brüt Satışlar}_t] / [(\text{Pazarlama, Satış, Dağıtım Giderleri}_{t-1} + \text{Genel Yönetim Giderleri}_{t-1}) / \text{Brüt Satışlar}_{t-1}]$
BYVD	$[(\text{Uzun Vadeli Borçlar}_t + \text{Kısa Vadeli Borçlar}_t) / \text{Toplam Varlıklar}_t] / [(\text{Uzun Vadeli Borçlar}_{t-1} + \text{Kısa Vadeli Borçlar}_{t-1}) / \text{Toplam Varlıklar}_{t-1}]$
TTTVO	$(\text{Sürdürülen Faaliyetler Dönem Karı} / \text{Zararı}_t - \text{Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akışı}_t) / \text{Toplam Varlık}_t$

3.4. Bulgular ve Değerlendirme

Manipülâtör şirketler ile kontrol şirketleri arasında kazanç manipülasyonu yapma konusunda önemli farklılıkların olup olmadığını belirlemeye yönelik oluşturulan hipotezi test etmek için öncelikli olarak değişkenlerin normal dağılıma uygunluğunun test edilmesi gerekmektedir. Çalışmada değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testiyle elde edilmeye çalışılmıştır. Test sonuçları Tablo 3’ te gösterilmiştir.

Tablo 3. Kolmogorov-Smirnov^a Normallik Test Sonuçları

Değişkenler*	Statistic	Sig.
TAE	1.258	.044
BKME	1.933	.001
AKE	.675	.043
SYDE	1.456	.029
AME	1.413	.037
PSDGYGE	2.083	.000
BYD	.846	.031
TTTVO	1.606	.011

Tablo 3 incelendiğinde değişkenlerin hiç birinin normal dağılıma uygunluk göstermediği (Sign.<0.05) görülmektedir. Bundan dolayı, manipülâtör şirketler ile kontrol şirketleri arasında farklılık olup olmadığını test etmede Mann-Whitney U testi sonuçları kullanılmıştır (Tablo-4).

Tablo 4. Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Değişkenler	Z – Statistic	Sig. [2-tailed]
TAE	-.649	.516
BKME	-2.631	.129
AKE	-.360	.719
SYDE	-2.382	.017**
AME	-.914	.361
PSDGYGE	-2.932	.003*
BYD	-.698	.485
TTTVO	-2.532	.011**

(*) %1 Anlamlılık Düzeyi, (**) % 5 Anlamlılık Düzeyi

Tablo 4 incelendiğinde, manipülâtör şirketler ile kontrol şirketleri arasında PSDGYE değişkeni %1 anlamlılık düzeyinde, SYDE ve TTTVO değişkenlerinin ise %5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğunu, bu da manipülâtör şirketler ile kontrol şirketleri arasında önemli farklılıkların olduğunu göstermektedir. Bu bulgular manipülâtör şirketler ile kontrol şirketleri arasında kazanç manipülasyonu yapma konusunda önemli farklılıkların olduğunu ve ($H_0: \mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_k$) hipotezinin reddedildiğini göstermektedir.

Çalışmada kullanılan değişkenler arasında otokorelasyon olup olmadığı Durbin- Watson testi ile belirlenmiştir. Durbin-Watson test değeri 0-4 arasında bir değer alır. Artıkların örnekleme otokorelasyon değeri 2’ye eşit olması durumunda değişkenler arasında otokorelasyon olmadığını ifade etmektedir. Genel kabul gören görüş, eğer Durbin-Watson değeri 1’den küçük ise, ortalamaya göre ardışık hata terimlerinin birbirlerine yakın olduğunu dolayısıyla pozitif ilişkili olduklarını belirtir (Gujarati, 2009:436).

Tablo 5 incelendiğinde Durbin- Watson test değeri (2.291) yukarıda değinilen sınırlar arasında kaldığı için modellerde kullanılan değişkenler arasında otokorelasyon olmadığını anlaşılmaktadır. F değerinin 5.631, p (Sign) değerinin ise 0.026 ($p < 0.05$) düzeyinde anlamlı olarak gerçekleştiği görülmektedir. Buna bağlı olarak R^2 değeri 0.616 olarak gerçekleşmiştir. R^2 değerinin sosyal bilimlerde yapılan araştırmalar için yeterli düzeyde olduğu gözlemlenmektedir. Regresyon analizi sonucuna göre modelde yer alan bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkende meydana gelen değişimi açıklama oranı (Düzeltilmiş R^2) %54.5’tir. Kontrol şirketler ile manipülâtör şirketlerin finansal tablolarının güvenilirliği arasında doğrusal bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Böylece oluşturulan modeldeki bağımlı değişken olan manipülâtör işletmelerin ve kontrol işletmelerinin finansal tablolarının güvenilirliğinin %54.5’ini modele dahil edilen SYDE, PSDGYGE ve TTTVO değişkenleri tarafından açıklanırken, %45.5’lik kısım modele dahil edilmeyen değişkenler tarafından açıklanmaktadır. Modele dâhil edilmeyen değişkenler, analizde istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

Modelde yer alan her bir bağımsız değişkenin modele etkisini belirleyen kısmi regresyon katsayıları (β) incelendiğinde, SYDE değişkeni arasındaki ilişkinin pozitif yönlü, TTTVO ve PSDGYGE değişkenlerinin ise negatif yönlü olduğu

görülmektedir. Regresyon analizinden elde edilen Beta değerlerinin önem dereceleri incelendiğinde SYDE değişkeninin 0.035, PSDGYGE değişkeninin 0.019, TTTVO değişkeninin ise 0.025 düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Bu nedenle manipülatör ve kontrol şirketlerinin kazanç manipülasyonu yapma olasılığını en iyi açıklayan bağımsız değişkenin PSDGYGE olduğu ortaya çıkmaktadır. İkinci olarak TTTVO, üçüncü olarak SYE olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Regresyon Analiz Sonuçları

Model	R ²	Düzeltilmiş R ²	Durbin-Watson	F	Sign. F*	
1	.616	.545	2.291	5.631	.026*	
Değişkenler	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar		t	Sign.
	B	Standart Hata	β			
TAE***	1.104	1.706	.066		2.581	.563
BKME***	-1.403	1.006	-.003		3.028	.078
AKE***	0.066	2.008	.068		.720	.473
SYDE**	0.834	1.033	-.114		-4.968	.035*
AME***	0.216	2.024	-.068		-.633	.528
PSDGYGE**	-0.328	2.020	.180		3.421	.019*
BYDD***	-0.296	1.169	.071		.743	.459
TTTVO**	-0.606	1.336	-.178		-1.802	.025*
Sabit Değer	-1.381	.196			1.944	.045*

(*) p<0.05 Anlamlılık Düzeyleri, (**) Modele Dahil Edilen Değişkenler, (***) Modele Dahil Edilmeyen Değişkenler

Yukarıda açıklanan analiz sonuçlarına bağlı olarak, manipülatör şirketler ile kontrol şirketlerin bağımsız değişkenleri arasındaki ortalamalar Tablo 6'da verilmiştir. Tablo 6 incelendiğinde elde edilen sonuçlar yapılan çoklu regresyon analizi ile büyük ölçüde uyumluluk gösterdiği fakat bazı değişkenlerin analiz sonucundan farklı olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda; Ticari Alacaklar Endeksinde (TAE) 2013-2014 yılları arasında dengede olduğu ve kontrol ve manipülatör şirketler açısından herhangi bir farklılık ortaya çıkmadığı görülmektedir. Dolayısıyla, bu sonuç regresyon sonuçları ile paralellik göstermekte olup, manipülatör ve kontrol şirketlerinin kredili satış politikalarına bağlı olarak kazanç manipülasyonu uygulamadığının bir göstergesi olarak değerlendirilebilmektedir.

Tablo 6. Kontrol Şirketleri ve Manipülatör Şirketlerin Bağımsız Değişken Ortalamaları

	Kontrol Şirketleri		Manipülatör Şirketler	
	2013	2014	2013	2014
TAE	1.187	1.163	1.113	1.107
BKME	1.070	1.090	0.948	0.642
AKE	0.954	0.771	0.661	0.831
SYDE	0.625	0.733	1.157	1.216
AME	1.130	1.389	0.912	0.985
PSDGYGE	0.919	0.982	1.763	1.375
BYDD	0.885	0.925	0.954	0.843
TTTVO	0.01	0.005	-0.026	-0.082

Brüt Kar Marjı Endeksi (BKME) incelendiğinde, regresyon sonuçlarından farklı sonuçlar ortaya çıktığı görülmektedir. Manipülatör şirketlerin aksine kontrol şirketlerinin çok karlı şirketler olmadığı fakat karın yatırım ve kredi kararlarını etkilemesi nedeniyle, satış gelirlerinde artış ya da satış maliyetlerinde azalış izlenimi yaratmak suretiyle kazanç manipülasyonu yapabileceklerini göstermektedir.

Aktif Kalitesi Endeksi (AKE) incelendiğinde, kontrol ve manipülatör şirketler açısından herhangi bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla, bu sonuç regresyon sonuçları ile paralellik göstermekte olup, manipülatör ve kontrol şirketlerinin, dönem giderlerini aktifleştirmek suretiyle ve daha karlı bir faaliyet sonucu açıklamak suretiyle kazanç manipülasyonu uygulamadığının bir göstergesi olarak değerlendirilebilmektedir.

Satışlardaki Yıllık Değişim Endeksi (SYDE) incelendiğinde, regresyon analizi sonuçları ile paralellik gösterdiği ve manipülatör şirketler ile kontrol şirketleri arasında bir farklılaşmanın olduğu ortaya çıkmaktadır. Tablo 6'daki sonuçlara göre, manipülatör şirketlerin endeks değerlerinin her iki yıl içinde 1'den yüksek olduğunu ve nispeten daha çok büyüme gösterdiklerini ortaya koymaktadır. Bu durum manipülatör şirketler açısından manipülasyon olasılığının arttığı anlamına gelebilmektedir.

Amortisman Giderleri Endeksi (AME) incelendiğinde de regresyon sonuçlarından farklı sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda Tablo 6 incelendiğinde, AME değerlerinin kontrol şirketlerde 1'in üstünde olduğu görülmektedir. Bu sonuç, manipülatör şirketlerin aksine kontrol şirketlerinin amortisman giderini azaltmak için varlıkların ömrünü daha uzun göstermek suretiyle yada amortisman yöntemlerinin gideri azaltacak şekilde kayıtlara yansıtma manipülasyonu yapabileceğini göstermektedir.

Pazarlama, Satış, Dağıtım ve Genel Yönetim Giderleri Endeksi (PSDGYGE) incelendiğinde, regresyon analizi sonuçları ile paralellik gösterdiği ve manipülatör şirketlerde önemli bir değişimin olduğu göze çarpmaktadır. Bu değişkenin ilişkili olduğu SYDE endeksinde manipülatör şirketlerin satışlarında bir artış yaşandığı görülürken, PSDGYGE endeksinde ise bir düşüş olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, bu değişkende önemli değişimler olması, diğer ifade ile satışlar ile bu giderler arasındaki oransal ilişkide önemli bir düşüş görülmesi, verimlilikte önemli bir artış olmadığı sürece, satışların manipüle edildiği yada giderlerin eksik kaydedildiği şeklinde değerlendirilebilir (Küçüksözen, 2004: 318).

Borçlanma Yapısındaki Yıllık Değişim Endeksi (BYDD) incelendiğinde, regresyon analizi sonuçları ile paralellik gösterdiği ve manipülatör ve kontrol şirketlerin borçlanma koşullarını yerine getirememeye durumundan kaçınmak amacıyla herhangi bir kazanç manipülasyonuna yönelmediğini göstermektedir.

Toplam Tahakkukların Toplam Varlıklara Oranı (TTTVO) incelendiğinde, regresyon analizi sonuçları ile paralellik göstermektedir. Manipülatör şirketlerde nakit dışı işletme sermayesinin negatif olduğu görülmekte, diğer bir ifadeyle işletme sermayelerini borçla finanse ettikleri anlamına gelmektedir. Ayrıca bu durum manipülatör şirketlerin tahakkuklarını gelir azaltıcı yönde kullanabileceğini ve böylece kazanç manipülasyonu yapabileceğini de işaret etmektedir.

4. MODELİN GÜCÜNÜN TEST EDİLMESİ

Çalışmada manipülatör şirketler ile kontrol şirketlere ait olan 8 adet bağımsız değişkene ilişkin verileri çoklu doğrusal regresyonla analiz edilmiş ve aşağıda sunulan denkleme ulaşılmıştır.

$$M_i = -1.381 + (1.104 * TAE) + (-1.403 * BKME) + (0.066 * AKE) + (0.834 * SYDE) + (0.216 * AME) + (-0.328 * PSDGYGE) + (-0.296 * BYDD) + (-0.606 * TTTVO)$$

Bu çalışmada Beneish modeline göre hesaplanan değerler standartlaştırılmış normal değişkene çevrilmiş ve manipülasyon yapıp yapılmama olasılıkları hakkında fikirler elde edilmiştir. Bu çeviri yapılırken her bir serideki değişken aşağıdaki formülle değiştirilmiştir (Varıcı ve Er, 2013; Bekçi ve Avşarlıgil, 2011).

$$Z_i = \frac{X_i - \mu}{\sigma}$$

Formüldeki;

Z_i : i'nci değişkenin Z değeri,

X_i : i'nci değişkenin değeri,

μ : ortalama, σ : standart sapma

Beneish modelinde standartlaştırılmış değerler hesaplanarak elde edilen değişken değerleri Z_i olarak ifade edilmiş olup, bu değerler (Beneish, 1999: 32-33; Varıcı ve Er, 2013: 47);

- 0.035'ten küçük olması durumunda o şirketin manipülasyon yaptığına dair bir bulgunun olmadığı,
- 0.035-0.06 aralığında manipülasyon yapma olasılığının bulunduğu,
- 0.06-0.14 aralığında manipülasyon yaptığına dair ciddi bulguların olduğu,
- 0.14'ten büyük olması durumunda manipülasyona dair çok önemli bulguların olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Bu çalışmada Beneish modeli sonucu tespit edilen değerlerin standart normal değişkene çevrilmesi sonrasında elde edilen değerler esas alınmış ve ulaşılan sonuçlar kurumsal yönetim endeksinde yer alan şirketler (kontrol şirketleri) için Tablo 7'de ve şartlı görüş bildirilen şirketler (manipülatör şirketler) için Tablo 8'de sunulmuştur.

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde Z_i değerlerinin 0.035'ten küçük olması durumunda işletmenin manipülasyona başvurduğuna dair hiçbir belirtinin olmadığı düşünülerek manipülasyon yapmayan şirketler olarak ele alınmış ve manipülasyon ihtimalinin olmadığı anlaşılmıştır. Diğer şirketler ise bulgu önemi dikkate alınmaksızın manipülasyon yapma ihtimali olan işletmeler olarak esas alınmıştır.

Tablo 7 incelendiğinde, 2013 yılına ait sonuçlarına göre kontrol şirketlerinin 4 tanesinin yani %16'sının, 2014 yılına ait sonuçlarına göre ise kontrol şirketlerinin 3 tanesinin yani %11'inin manipülasyon yapma ihtimalinin olduğu kanaatine varılmıştır. Bu işletmelerin Z_i değerleri 0.035'ten büyük değerlerdir. Bu sonuçlar çerçevesinde bağımsız değişken ortalamalarının gösterildiği Tablo 6 incelendiğinde, kontrol şirketlerinin manipülasyon yapma olasılıklarının Brüt Kar Marjı Endeksi ve Amortisman Giderleri Endeksinde olabileceği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 7.Kontrol Şirketlerinin Manipülasyon Yapma İhtimali

2013 Yılı (İşletme No)	M_i	Z_i	Manipülasyon Yapma İhtimali	2014 Yılı (İşletme No)	M_i	Z_i	Manipülasyon Yapma İhtimali
1	-1.1584	-0.2134	YOK	1	-1.0839	-0.1703	YOK
2	-0.8897	-0.0580	YOK	2	-1.0554	-0.1539	YOK
3	4.5384	3.0826	VAR	3	-1.1620	-0.2155	YOK
4	-0.9586	-0.0978	YOK	4	-0.3955	-0.2279	YOK
5	1.1373	1.1148	VAR	5	-1.6723	-0.5108	YOK
6	-1.6802	-0.5153	YOK	6	-1.2434	-0.2626	YOK
7	-0.8542	-0.0374	YOK	7	1.2242	1.1651	VAR
8	-1.0888	-0.1732	YOK	8	0.7053	0.8648	VAR
9	-0.2704	0.03004	YOK	9	-1.3030	-0.2971	YOK
10	-0.0246	0.4426	VAR	10	-1.2451	-0.2636	YOK
11	-0.4340	0.0205	YOK	11	2.2859	1.7793	VAR
12	0.2760	0.6165	VAR	12	-1.0973	-0.1781	YOK
13	-1.0764	-0.1660	YOK	13	-0.9783	-0.1092	YOK
14	1.9397	1.5790	VAR	14	-1.3608	-0.3306	YOK
15	-1.2737	-0.2801	YOK	15	-3.9196	-1.8110	YOK
16	-1.0992	-0.1792	YOK	16	-1.4751	-0.3967	YOK
17	-1.1526	-0.2101	YOK	17	-1.4027	-0.3548	YOK
18	-1.5261	-0.4262	YOK	18	-0.8125	-0.0133	YOK
19	-1.6024	-0.4703	YOK	19	-1.0655	-0.1597	YOK
20	1.1356	1.1138	VAR	20	-1.0338	-0.1414	YOK
21	-1.1737	-0.2223	YOK	21	-3.3394	-1.4753	YOK
22	-1.0836	-0.1702	YOK	22	-0.4599	0.1907	VAR
23	-1.4597	-0.3878	YOK	23	-4.3243	-2.0452	YOK
24	1.2551	-1.1829	YOK	24	-1.3139	-0.3034	YOK
				25	-1.2952	-0.2926	YOK
				26	-2.6439	-1.0729	YOK
				27	-0.8618	-0.0418	YOK

Tablo 8 incelendiğinde ise, 2013 yılına ait sonuçlarına göre manipülatör şirketlerin 15 tanesinin yani %54'ünün, 2014 yılına ait sonuçlarına göre ise manipülatör şirketlerin 16 tanesinin yani %55'inin manipülasyon yapma ihtimalinin olduğu kanaatine varılmıştır. Bu işletmelerin Z_i değerleri 0,035'ten büyük değerlerdir. Bu oranlar kontrol şirketlerine göre oldukça yüksek olmakla beraber, regresyon analizi sonuçlarını destekler niteliktedir. Bu sonuçlar çerçevesinde bağımsız değişken ortalamalarının gösterildiği Tablo 6 incelendiğinde, manipülatör şirketlerinin manipülasyon yapma olasılıklarının Satışlardaki Yıllık Değişim Endeksi, Pazarlama, Satış, Dağıtım ve Genel Yönetim Giderleri Endeksi ve Toplam Tahakkukların Toplam Varlıklara Oranında olabileceği sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu sonuç çerçevesinde şartlı görüş bildirilmiş şirketlerin ortalama %55'nin finansal tablolarında manipülasyon yapma olasılığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 8. Manipülatör Şirketlerinin Manipülasyon Yapma İhtimali

2013 Yılı (İşletme No)	M_i	Z_i	Manipülasyon Yapma İhtimali	2014 Yılı (İşletme No)	M_i	Z_i	Manipülasyon Yapma İhtimali
1	2.2152	1.7384	VAR	1	-1.3257	-0.3102	YOK
2	-2.6901	1.0996	VAR	2	-1.2218	0.2501	VAR
3	-0.9179	-0.0743	YOK	3	-1.9361	-0.6634	YOK
4	0.3217	0.6429	VAR	4	0.5586	0.7800	VAR
5	-1.7932	-0.5807	YOK	5	-1.0777	-0.1668	YOK
6	-1.3777	-0.3403	YOK	6	-1.7115	-0.5334	YOK
7	0.5724	0.7880	VAR	7	-0.4416	0.2013	VAR
8	-1.2368	-0.2588	YOK	8	-1.1566	-0.2124	YOK
9	-0.8760	-0.0500	YOK	9	-1.9371	-0.6640	YOK
10	0.8671	0.9585	VAR	10	-2.2932	0.8700	VAR
11	0.0146	0.4652	VAR	11	-1.3397	-0.3183	YOK
12	-1.3479	-0.3231	YOK	12	0.9602	1.0123	VAR
13	0.0233	0.4703	VAR	13	1.5688	1.3644	VAR
14	-1.2243	-0.2516	YOK	14	-0.8198	-0.0175	YOK
15	-1.2451	0.2636	VAR	15	-1.1109	0.1859	VAR
16	-7.6946	-3.9951	YOK	16	-0.7555	0.0897	VAR
17	-1.8410	-0.6084	YOK	17	0.2005	0.5728	VAR
18	-1.3414	-0.3193	YOK	18	-2.1531	-0.7890	YOK
19	-0.5602	0.1326	VAR	19	-0.7706	0.0909	VAR

20	6.9128	4.4564	VAR	20	0.6485	0.8320	VAR
21	-1.1529	0.2103	VAR	21	-2.3764	-0.9182	YOK
22	-0.8866	-0.0562	YOK	22	-0.7789	0.0061	YOK
23	-0.6371	0.0882	VAR	23	4.7818	3.2234	VAR
24	-0.5249	0.1531	VAR	24	-0.4326	0.2065	VAR
25	-5.4088	-2.6726	YOK	25	1.1493	1.1217	VAR
26	-1.0117	0.1286	VAR	26	-1.6867	-0.5191	YOK
27	-0.6539	0.0785	VAR	27	-1.2965	0.2933	VAR
28	-1.4337	-0.3727	YOK	28	-1.8907	0.6371	VAR
29				29	-0.8386	-0.0284	YOK

SONUÇ

Kazanç manipülasyonunun en önemli amaçlarından biri yatırımcıların algılarını etkilemektir. Bu beklenti işletmenin hisse senetlerine olan talebi artırmakta ve özellikle hisse başına kazancın artırılması için gerekli muhasebe politikaları istenilen yönde kullanılarak kazanç manipülasyonları yapılmaktadır. Bu şekilde işletmenin performansını da aslında olduğundan farklı gösterebilme imkânı doğmaktadır.

Bu çalışmamızda, kazanç manipülasyonu ölçme yöntemlerinden Beneish modeli kullanılarak BIST'te 2013-2014 yıllarında kurumsal yönetim endeksinde faaliyet gösteren ve şartlı görüş bildirilmiş 108 şirket kazanç manipülasyonuna başvurma ihtimalleri üzerinden çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Bu analizlere göre, 2013 yılında kurumsal yönetim endeksinde yer alan işletmelerin 4 tanesinin (%16), 2014 yılında aynı endekste ise 3 tanesinin (%11) kazanç manipülasyonu yapma ihtimali olduğu ortaya çıkmıştır. Şartlı görüş bildirilmiş işletmelerde ise 2013 yılında 15 tanesinin (%54), 2014 yılında 16 tanesinin (%55) kazanç manipülasyonu yapma ihtimali olduğu ortaya çıkmıştır.

Kontrol şirketlerin kazanç manipülasyonu yapma olasılığı Beneish modeli değişkenleri açısından incelendiğinde, Brüt Kar Marjı Endeksi ve Amortisman Giderleri Endeksinde olabileceği sonucu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, kurumsal yönetim endeksinde yer alan işletmelerin yatırım ve kredi kararlarını etkilemesi nedeniyle, satış gelirlerinde artış yada satış maliyetlerinde azalış izlenimi yaratmak ve şirketlerinin amortisman giderini azaltmak için varlıkların ömrünü daha uzun göstermek suretiyle yada amortisman yöntemlerinin, gideri azaltacak şekilde kayıtlara yansıtma manipülasyon yapabileceğini göstermektedir.

Manipülasyon şirketlerin kazanç manipülasyonu yapma olasılığı Beneish modeli değişkenleri açısından incelendiğinde ise, Satışlardaki Yıllık Değişim Endeksi, Pazarlama, Satış, Dağıtım ve Genel Yönetim Giderleri Endeksi ve Toplam Tahakkukların Toplam Varlıklara Oranında olabileceği sonucu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, şartlı görüş bildirilmiş işletmelerin satış büyümelerine dayalı olarak yüksek kar gösterme arzusu, satışların manipüle edildiği yada giderlerin eksik kaydedilmesi ve tahakkukların gelir azaltıcı yönde kullanılması ile manipülasyon yapabileceğini göstermektedir.

Bu açıklamalar çerçevesinde, Türkiye'de işletmelerin kazanç manipülasyonu yapma olasılıklarının bulunduğu göze çarpmakta ve bu durum konunun önemini daha da artırmaktadır. Örnek olaylar, binlerce yatırımcının zarara uğradığını, bunun yanında sermaye piyasalarına, bu kapsamda şirketlerce açıklanan finansal bilgilere olan güvenlerinin zedelendiğini göstermektedir. Başta ABD olmak üzere dünyada yaşanan ve Türkiye kamuoyuna da yansıyan kazanç manipülasyonu ile ilgili olaylar, bu güven sorununu daha önemli hale getirmektedir. Ülkemiz açısından bu durum UFRS aracılığıyla ve organize edilmiş sıkı bir denetim sistemi ile aşılabılır. Yürürlükteki yasal mevzuatın birbirleriyle çelişmemesi, tüm ekonomi ve muhasebe sistemi elemanlarının belirli bir düzenin oluşturulmasını desteklemesi ve gerekli yaptırımların indirim yapılmadan uygulanması bu farklılığın ve dalgalanmaların giderilmesine yardımcı olacaktır.

KAYNAKÇA

- AHMED, T., NAIMA, J. (2016). "Detection and Analysis of Probable Earnings Manipulation by Firms in a Developing Country.", *Asian Journal of Business and Accounting* 9(1): 59-81.
- ANH, N.H., LINH, N.H. (2016). "Using the M-score Model in Detecting Earnings Management: Evidence from Non-Financial Vietnamese Listed Companies", *VNU Journal of Science: Economics and Business*, 32(2): 14-23.
- AVŞARLIGİL, N. (2010). "Finansal Tabloların Manipülasyonunda Yaratıcı Muhasebe Uygulama Teknikleri ve Beneish Modeli ile Bir Uygulama", Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- BEKÇİ, İ., AVŞARLIGİL, N. (2011). "Finansal Bilgi Manipülasyonu Yöntemlerinden Yaratıcı Muhasebe ve Bir Uygulama", *MÖDAV Dergisi*, 13(2): 131-162.
- BENEISH, M. (1997). "Detecting GAAP Violation: Implications for Assessing Earnings Management Among Firms with Extreme Financial Performance", *Journal of Accounting and Public Policy*, 16(3): 271-309.
- BENEISH, M. (1999). "The Detection of Earnings Manipulation", *Financial Analysts Journal*, 55(5): 24-36.
- BENEISH, M., NICHOLS, D.C. (2005). "The Predictable Cost of Earnings Manipulation", 1-50. <http://www3.nd.edu/~carecob/Workshops/07-08%20Workshops/BeneishPaper.pdf> (Erişim Tarihi: 09.07.2015)

- BERGSTRESSER, D., DESALM, A., RAUH, J. (2004). "Managerial Opportunism and Earnings Manipulation: Evidence from Defined Benefit Pension Plans", <http://www.econ.yale.edu/~shiller/behfin/2004-04-10/bergstresser-etal.pdf>. (Erişim Tarihi: 09.07.2015)
- BİNİCİ, Ö. (2011). "Kurumsal Yönetim İle Finansal Bilgi Manipülasyonu Arasındaki İlişki: İMKB Metal Eşya, Makine Endeksine Yönelik Bir Uygulama", Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- BOZKURT, N. (2000). "İşletmede Hile Yapan Çalışanların Karakteristik Özellikleri", Yaklaşım Dergisi, Eylül: 57 – 62.
- CHRISTENSEN, T.E., HUFFMAN, A.A. and LEWIS-WESTERN, M.F. (2016). "Earnings Management Proxies: Prudent Business Decisions or Earnings Manipulation?." *Available at SSRN 2793838* (2016).
- ÇETİNKAYA, Ş. (2012). "Asimetrik Bilginin Piyasalara Etkileri Ve Finansal Krizlerdeki Rolü", Sakarya İktisat Dergisi, (2): 46-63.
- DEANGELO, L.E. (1986). "Accounting Numbers As Market Valuation Substitutes: A Study of Management Buyouts of Public Stockholders", *The Accounting Review*, 61(3): 400-420.
- DECHOW, P., SLOAN, R.G., SWEENEY A.P. (1995). "Detecting Earnings Management", *The Accounting Review*, 70(2): 193-225.
- DECHOW, P., HUTTON, A.P., KIM, J.H., SLOAN, R.G. (2011). "Detecting Earnings Management: A New Approach", 1-56, http://www.insead.edu/facultyresearch/areas/accounting/events/documents/DEM_4_25_11.pdf (Erişim tarihi: 25.01.2016)
- DEMİR, V., BAHADIR, O. (2007). "Muhasebe Manipülasyonu-Yöntemler ve Teknikler", Mali Çözüm, 84(Kasım-Aralık): 103-119.
- FINDIK, H., ÖZTÜRK, E. (2016). "Finansal Bilgi Manipülasyonunun Beneish Modeli Yardımıyla Ölçülmesi: BIST İmalat Sanayi Üzerine Bir Araştırma", *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 8(1): 483-499.
- FONG, A. (2006). "Earnings Management in Corporate Accounting: An Overview", *Cross-sections*, II, 81-95.
- GUJARATI, D. N. (2009). *Basic Econometrics. Fourth Edition*, Mc-GrawHill Companies, U.S.A.
- GÜLER, S., EMGİN, O., UÇMA, T. (2013). "A Pragmatic Manifest for Ethics in Emerging Markets: The Prediction of Manipulation in Turkey By Using Beneish's Model", *MÖDAV Dergisi*, 15(3): 149-165.
- HEALY, P. (1985). "The Effect of Bonus Schemes on Accounting Decisions", *Journal of Accounting and Economics*, 7: 85-107.
- KARA, E., UĞURLU, M., KÖRPE, M. (2015). "Using Beneish Model in Identifying Accounting Manipulation: An Empirical Study in BIST Manufacturing Industry Sector", *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 1(1): 21-39.
- KARA, S., YERELİ A.N. (2013). "Effectiveness of the Financial Ratios in the Determination of the Fraudulent Financial Statements: Turkey Practice", *Journal of Modern Accounting and Auditing*, 9(10): 1342-1353.
- KÜÇÜKSÖZEN, C. (2004). "Finansal Bilgi Manipülasyonu: Nedenleri, Yöntemleri, Amaçları, Teknikleri, Sonuçları Ve İMKB Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Çalışma", Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- LEV, B., THIAGARAJAN, R. (1993). "Fundamental Information Analysis", *Journal of Accounting Research*, 31(2): 190-215.
- MAHAMA, M. (2015). "Detecting Corporate Fraud And Financial Distress Using The Altman And Beneish Models- The Case of Enron Corp", *International Journal of Economics, Commerce and Management*, 3(1): 1-18.
- MARINAKIS, P. (2011). "An Investigation of Earnings Management and Earnings Manipulation in the UK", Doctoral Dissertation, University of Nottingham.
- MULFORD, C.W., COMISKEY, E.E. (2002). *The Financial Numbers Game Detecting Creative Accounting Practices*. John Wiley & Sons.
- OMAR, N., KOYA, R.K., SANUSI, Z.M., SHAFIE, N.A. (2014). "Financial Statement Fraud: A Case Examination Using Beneish Model and Ratio Analysis," *International Journal of Trade, Economics and Finance*, 5(2): 184-186.
- PAI, P., HSU, M., WANG, M. (2011). "A Support Vector Machine-Based Model For Detecting Top Management Fraud", *Knowledge-Based Systems*, 24(2): 314-321.
- PAOLONE, F., MAGAZZINO, C. (2014). "Earnings Manipulation Among The Main Industrial Sectors- Evidence From Italy", *Economia Aziendale Online*, 5(4): 253-261.
- PREVOO, L.J.B. (2007). "Detecting Earnings Management- A Critical Assessment of The Beneish Model", University of Maastricht, Faculty of Economics and Business Administration, Maastricht, <http://arno.unimaas.nl/show.cgi?fid=12169>.
- RAVISANKAR P., RAVI V., RAO, G., BOSE, I. (2011). "Detection of Financial Statement Fraud and Feature Selection Using Data Mining Techniques", *Decision Support Systems*, 50: 491– 500.
- SCHIPPER, K. (1989). "Commentary On Earnings Management", *Accounting Horizons*, 3(4): 91-102.
- TARJO, HERAWATI, N. (2015). "Application of Beneish M-Score Models and Data Mining to Detect Financial Fraud", 2nd Global Conference on Business and Social Science-2015, GCBSS-2015, 17-18 September 2015, Bali, Indonesia.
- VARICI, İ., ER, B. (2013). "Muhasebe Manipülasyonu ve Firma Performansı İlişkisi: İMKB Uygulaması", *Ege Akademik Bakış*, 13(1): 43-52.
- VINCIGUERRA, B., O'REILLY-ALLEN, M. (2004). "An Examination of Factors Influencing Managers' and Auditors' Assessments of The Appropriateness of An Accounting Treatment and Earnings Management Intentions", *American Business Review*, 22(1): 78-87.

WARSHAVSKY, M. (2012). "Analyzing Earnings Quality As A Financial Forensic Tool", FVLE Issue, 39: 16-20.

ZABROSKY, A.W. (2003). "Sarbanes-Oxley Law of Opportunity and Liability", Consulting to Management, 14(2): 1-26.

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

The Impact of Contextual Factors on the Information Technology Use of Firms: The Case of Turkey

Hasan BÜLBÜL, Ayşe TOPAL, Arzum BÜYÜKKEKLİK

Beneish Modeli İle Kazanç Manipülasyonunun Tespit Edilmesi: BIST Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Uygulama

Suat KARA, Şakir SAKARYA, Melek AKSU

Medikal Turizm İşletmelerinde Misyon İfadeleri: Sağlık Kuruluşlarına Yönelik Bir Araştırma

Nedim YÜZBAŞIOĞLU, Oğuz DOĞAN

İşletme Bölümü Öğrencilerinin Muhasebe Dersleri Öğrenim Kazanımları Üzerine Bir Araştırma: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Örneği

Seyhan ÇİL KOÇYİĞİT, Hakan KESKİN, Maida MELANİ

Pazarlama, Muhasebe ve Rekabet Avantajı: Müşteri Muhasebesi - Kavramsal Bir Değerlendirme

Haluk DUMAN, Mehmet YÜCENURŞEN, İbrahim APAK

Önlisans Düzeyinde Eğitim Gören Öğrencilerin Muhasebe Eğitiminden Beklentilere Yönelik İzmir Ve Denizli İllerinde Bir Araştırma

Seçkin GÖNEN

Türkiye’de Enerji Tüketimi, Kişi Başına Gelir ve CO2 Emisyonu Arasındaki İlişkinin Analizi

Coşkun ÇILBANT, C. Erdem HEPAKTAN

Hastanın Sesi Duyuluyor Mu? Bir Devlet Hastanesinde Bulanık AHP ile Ağırlıklandırılmış Kalite Fonksiyon Göçerimi Uygulaması

Levent B. KIDAK, Elif Türkan ARSLAN, Serhat BURMAOĞLU

Meslek Yüksekokulunda Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Muhasebe Etiğine Bakış Açılarının Tespitine Yönelik Bir Araştırma: Anamur MYO Örneği

Kürşad ÇAVUŞOĞLU, Filiz ANGAY KUTLUK

Bir Rekabet Aracı Olarak Sürdürülebilirlik Raporlaması Ve Dış Güvence Gerekliliği

Tuğba UÇMA UYSAL, Nusret YAZICI

The Impact of Working Capital Management on Corporate Investment and Corporate Performance

Nida ABDİOĞLU

Thirlwall Kanununun Gelişmiş Ülkeler Açısından Geçerliliği: Panel Veri Analizi

İlkay DİLBER, Filiz ERATAŞ SÖNMEZ

Environment, Environmental Policy and Environmental Marketing Approach and Their Importance from The Industrial Businesses’ Point of View

Mehmet Turan PEKMEZCİ, Bengü HIRLAK

Sosyal Bilimler Alanında Staj Çalışmasının Yeri ve Önemi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma

Meral BEKTAŞ, Osman TUĞAY

Türkiye'deki Lisansüstü Turizm Tezlerinde Odaklanılan Konular: 1984-2015

Ömer Akgün TEKİN

Yiyecek-İçecek İşletmelerinde Engellilere Yönelik Düzenlemelerin İncelenmesi: Eskişehir Örneği

Merve ÖZGÜR GÖDE, Sibel ÖNÇEL

Örgütsel Adalet İle İş Tatmini Arasındaki İlişkiye Meta Analitik (Meta Analitical) Bir Yaklaşım

B. Türker PALAMUTÇUOĞLU, Selin ÇAVUŞOĞLU, Aynur TERZİ PALAMUTÇUOĞLU

Dünya Sisteminin Küresel Taarruzu Karşısında İsmet ÖZEL’de Dirilen Vatan Düşüncesi

Arif AYTEKİN